Uw brief van	30 september 2021
Uw kenmerk	
Ons kenmerk	UIT/21-088150
Zaaknummer	Z39643
Afdeling	Samenleving
Informant	H. Ganzeboom
Doorkiesnummer	(0522) 46 75 10
Bijlagen	0

Adviesraad Sociaal Domein Staphorst
Postbus 2
7950 AA STAPHORST

Staphorst, 16 november 2021
Verzonden

Onderwerp gevraagd advies beleidsplan Thuis in Staphorst.

Beste leden van de adviesraad,

Op 30 september jl. ontvingen wij uw advies over de nog ambtelijke versie van het beleidsplan Thuis in Staphorst. U heeft een uitgebreide bespiegeling en reactie gegeven waarvoor wij u hartelijk bedanken. Wij waarderen het dat u de moeite heeft genomen zich in dit nieuwe onderwerp te verdiepen.

Wij gaan hieronder in op de door u aangehaalde punten en beginnen daarbij met een tweetal overkoepelende punten.

Nieuwe verantwoordelijkheid
In ons voorstel aan de gemeenteraad zullen we sterker laten doorschemeren dat de uitvoering van taken die zijn vastgelegd in de Nieuwe Wet Inburgering (Wet inburgering 2021 – Wi2021) nieuw voor gemeenten is en niet een verbreding/verdieping van een al bestaande taak. Weliswaar waren we verantwoordelijk voor het aanbieden van huisvesting, maatschappelijke begeleiding en het laten afleggen van de participatieverklaring, maar over het inburgeren bestond er geen inhoudelijke relatie met de statushouder. De gemeente Staphorst heeft daarmee strikt binnen de wettelijke grenzen gewerkt.
Vanuit de Participatiewet waren/zijn er uiteraard wel contacten met de statushouder; vanzelfsprekend komen daarbij voorwaarden ter sprake die aan inburgering raken (m.n. de taal). Maar dat is een andere benadering dan wanneer de gemeente daar vanuit inburgeringsperspectief (mede)verantwoordelijkheid voor draagt.

Maatschappelijke begeleiding
De tekst van uw advies, en ook signalen die hier eerder vanuit de gemeenteraad wel over zijn gegeven, is aanleiding om de positie van Vluchtelingenwerk Oost Nederland (VWON) nog te verduidelijken. Voor zover nodig doen we dat ook in de beleidsplan.
Het aanbieden van maatschappelijke begeleiding is een van de huidige opdrachten van de gemeente. Gemeente Staphorst heeft de maatschappelijke begeleiding ingekocht bij VWON die hieraan invulling

geeft met de inzet van een teamleider (betaalde kracht, 8 uur per week) en vrijwilligers. Voor VWON is het aanbod van maatschappelijke begeleiding een standaardproduct dat met een duidelijke productomschrijving tegen een vast tarief wordt aangeboden. Deze begeleiding is er gedurende de eerste anderhalf jaar (18 maanden) van het formele verblijf in de gemeente. Daarna is ondersteuning vanuit het reguliere aanbod uit voorliggende voorzieningen beschikbaar zoals dat geldt voor al onze inwoners.
VWON werkt met een lokale teamleider die de vrijwilligers aanstuurt. De teamleider is de centrale contactpersoon voor de gemeente; daarmee worden voor zover nodig afspraken gemaakt. VWON, en niet de gemeente, is verantwoordelijk voor de continuïteit en de kwaliteit van haar eigen dienstverlening. In uw advies menen wij te lezen alsof ook de gemeente daarin een rol zou hebben. Dat is (dus) niet het geval.
Met interne aangelegenheden binnen VWON (zoals de relatie tussen teamleider en vrijwilligers, het werven van vrijwilligers en de kennis van vrijwilligers - u noemt daarbij specifiek de kennis over het zorgstelsel) heeft de gemeente vanzelfsprekend geen directe bemoeienis. Dit standpunt wordt ook gedeeld door VWON. Vanuit onze positie herkennen wij dat de invulling van het teamleiderschap al enkele jaren een kwetsbaar punt is; wij hebben onze zorg hierover meerdere keren uitgesproken. VWON erkent de situatie, maar heeft te maken met een lastige arbeidsmarkt. Daarbij speelt uiteraard ook een rol dat de instroom van asielzoekers (sterk) fluctueert wat onzekerheid m.b.t. de hoeveelheid werk betekent.
Onder punt 14 gaan we nog iets verder op dit onderdeel van uw reactie in.

Verder gaan we hier in op de verschillende door u ingebrachte punten:

1. U stelt voor om de subdoelstellingen in hoofdstuk 5 te schrappen. Wij delen uw mening over het ontbreken van toegevoegde waarde. We handhaven de tekst, maar nu als een toelichting op de doelstelling.
2. Inzetten op preventie betekent dat we inzetten op het voorkomen van het gebruik van geïndiceerde voorzieningen, een breed gedragen en al lang gehanteerd uitgangspunt van ons beleid.
3. U adviseert om uitgangspunt 2 in paragraaf 5.2 anders te formuleren. Wij nemen uw suggestie niet letterlijk over; de door u voorgestelde zin past beter bij de oude situatie waarin de statushouder zelf de regie voert. Wij kiezen nu voor de zin ”Wij focussen ons op het resultaat dat we samen met de statushouder willen bereiken.”
4. Wij delen uw standpunt dat de rol die de Staphorster samenleving kan spelen bij de inburgering onderbelicht blijft. Dat is onbedoeld. Want het is juist ons doel, nu wij de regie op de inburgering krijgen, te bevorderen dat de inburgering in wederkerigheid tot stand komt. Wij hebben dit nu duidelijker in de nota tot uitdrukking gebracht in een nieuw hoofdstuk 10. Wij zullen dit ook duidelijker als resultaat van de maatschappelijke begeleiding meenemen: een aantoonbare verbinding tussen statushouder en lokale samenleving leggen. Daarin zullen maatschappelijk begeleider en gemeente samen moeten optrekken.
5. Wij maken nu al in een vroeg stadium, wanneer de statushouder nog op het AZC verblijft, kennis. Daar wordt gestart met de brede intake. De brede intake levert, naast de uitkomst van de leerbaarheidstoets en de algehele indruk van de statushouder, de input op voor de PIP (Persoonlijk plan Inburgering en Participatie). Deze moet formeel tot stand komen binnen 10 weken na vestiging in de gemeente. We onderschrijven uw visie dat een pro-actieve houding

van de gemeente de motivatie van de statushouder kan ondersteunen. U vraagt om de PIP zo snel mogelijk op te stellen zodat er weinig tijd verloren gaat en een statushouder zo kort mogelijk na vestiging aan de formele inburgering kan beginnen
In dit verband willen we opmerken dat het voorinburgeringsprogramma binnen de AZC's nog niet overal vorm heeft gekregen en dat het volgen daarvan vrijwillig is. Daarnaast is het goed te weten dat de leerbaarheidstoets (pas) kan worden afgenomen nadat men in de gemeente is gevestigd.
Wat betreft het aantal bezoeken aan de statushouder in een AZC willen we ook de (kosten)efficiency in de gaten houden.
Tenslotte merken we m.b.t. dit punt nog op dat op dit moment nog geen beeld bestaat van het moment waarop de inburgering op school kan beginnen. Er is immers nog geen onderwijspartner gecontracteerd.

6. U maakt een opmerking over het wijzigen van leerroute. Het is juist dat dit één keer mogelijk is, waar de toevoeging bij past dat dit alleen in de eerste 1,5 jaar mogelijk is. Voor degene die de Onderwijsroute volgen geldt deze termijn niet en in schrijnende situaties kan er ook van worden afgeweken. Dit is vastgelegd in een inmiddels verschenen AmvB.
7. Wat betreft de voortgangsgesprekken delen wij uw mening dat het voeren daarvan uiterst belangrijk is. U heeft ook kunnen lezen dat we op dit onderdeel maatwerk gaan toepassen. Als veel contact noodzakelijk is willen we ons niet beperken door een vastgesteld aantal gesprekken. Anderzijds moet wel worden gerealiseerd dat de Rijksmiddelen, die voor de uitvoering van de Wi2021 beschikbaar zijn gesteld, beperkt zijn en we op dat punt de vinger aan de pols willen houden.
We zullen over enkele jaren op basis van ervaringscijfers zien hoe een en ander zich tot elkaar verhoudt.
8. De toegang tot TVS blijft beperkt tot de medewerkers die betrokken zijn bij het realiseren van de taakstelling (beleid) en de consulenten die verantwoordelijk worden voor de uitvoering van de Wi2021. Mogelijk behoudt ook de teamleider van VWON toegang. Dan gaat het om maximaal 4 personen.
9. Op uw verzoek is de zin "In het land van herkomst is de overheid niet altijd helpend " vervallen.
10. U maakt een opmerking over de inhoud van het gesprek op het AZC (paragraaf 6.3) De punten die we noemen zijn niet limitatief en niet geprioriteerd. Uiteraard is het welzijn van de statushouder belangrijk. Maar we willen ook de bedoeling van de wet niet uit het oog verliezen. Die is gericht op een snelle en duale inburgering en is meer op resultaat gericht. De statushouder zal zich in een vroeg stadium bewust moeten worden wat er van hem/haar wordt verwacht. Vanzelfsprekend is het welzijn van de statushouder daarbij in beeld.
11. U geeft aan dat u de termen rechten en plichten mist. Hoewel wij van mening zijn dat deze term beter past bij de intake voor de Participatiewet zullen we die hier toch opnemen; er is bv. recht op maatschappelijke begeleiding. Maar op de meeste punten is er toch sprake van verplichtingen van de inburgeraar. We spreken niet voor niets over de inburgerings*plichtige* en de uitkerings*gerechtigde*.
12. Wat betreft uw opmerking over de lening die vanuit de bijzondere bijstand wordt verleend voor woninginrichting geven wij aan dat deze situatie ongewijzigd is ten opzichte van de afgelopen jaren. De maatschappelijk begeleider heeft (uiteraard) geen rol in/bij het verstrekken van een uitkering bijzondere bijstand.

13. Wij nemen uw advies over om met betrekking tot de vestiging in de gemeente en de verwelkoming een stappenplan/tijdpad te gaan gebruiken.
14. U gaat u in uw advies gedetailleerd in op de aanpak/werkwijze van VWON die in Staphorst de maatschappelijke begeleiding verzorgd. We zijn hier in de inleiding al op ingegaan.
    Als het gaat om afspraken, te behalen en behaalde resultaten is de teamleider onze gesprekspartner. Het voornemen is om in het licht van de nieuwe wetgeving ook tot nieuwe afspraken te komen over resultaten en resultaatmeting. Het uitstel van de invoering van de wet heeft ook tot uitstel van het maken van deze afspraken geleid. Inmiddels is het gesprek hierover gevorderd en worden er in regionaal verband afspraken over resultaat en resultaatmeting voorbereid.
15. In uw advies noemt u een viertal punten die het functioneren van onze organisatie raken. Hierover hebben wij inmiddels met alle betrokkenen van VWON gesproken; daarbij zijn een aantal punten verduidelijkt:
    a. Met het ontbreken van een stabiele bezetting wordt geduid op een vervanging gedurende een zwangerschapsverlof tussen juni en oktober jl. Wij betreuren het dat dit in uw advies is aangeduid als “geen stabiele situatie”. Onder de meest bij dit onderwerp betrokken collega’s is er de afgelopen jaren nauwelijks verloop geweest.
    b. U geeft aan dat “vrijwilligers vaak lacunes in de kennis van ambtenaren ervaren”. Deze zin blijkt terug te voeren op de invulling tijdens de genoemde zwangerschapsvervanging, in de vakantieperiode. Wij hebben ons eerder al gerealiseerd dat de kwaliteit van deze vervanging te wensen overliet.
    c. U geeft aan dat “het gebruik van tolken vaak mis gaat (niet beschikbaar als het moet)”. Navraag wijst uit dat dit betrekking heeft op het ontbreken van een tolk bij het inschrijven in het BRP (bevolkingsregister).
       Er wordt daarbij inderdaad geen tolk meer ingezet en dat continueren we. De BRP-inschrijving bestaat voor statushouders sinds 1 september 2017 uit (slechts) het zetten van een handtekening. Daarvoor wordt het gebruik van een tolk niet meer nodig geacht. Waar eerder nog een uitvoerig uit-/doorvragen gold, gebeurt dat nu in het AZC, in de zg. BRP-straat. Alle benodigde gegevens zijn daarom al bekend. Baliebezoek is overigens slechts nodig wanneer nog geen DigiD beschikbaar is. Met DigiD kan de verhuizing digitaal worden afgehandeld, vergelijkbaar met een reguliere verhuizing binnen Nederland.
       Bij de intake Participatiewet is in de regel wel een tolk aanwezig. We zullen proberen deze intake zoveel mogelijk te combineren met de BRP inschrijving.
    d. Tenslotte vermeldt u dat de “verplichte voortgangsgesprekken niet worden gedaan”. Bij het woord “verplichte” past nuance. Het gaat hier om een afspraak die VWON en gemeente in 2018 onderling hebben gemaakt dat gedurende de 18 maanden begeleidingsperiode op vast momenten een voortgangsgesprek in het kader van de Participatiewet wordt gevoerd, waarbij gestreefd wordt naar aanwezigheid van de betrokken vrijwilliger. Dit punt is regelmatig onderwerp van gesprek geweest. Het is ons helaas niet gelukt de afgesproken gespreksfrequentie en de vaste deelname daaraan van de vrijwilliger te realiseren.
       Met de Wi2021 ontstaat er een nieuwe, wettelijk bepaalde, verhouding tussen statushouder en gemeente. Dit zal ook de verhouding tussen maatschappelijk begeleider en statushouder beïnvloeden. In de nieuwe afspraken met VWON zal hier aandacht voor zijn.

16. Over een vertaling van de PIP hanteren we vooralsnog het standpunt dat we deze niet vertaald gaan aanbieden; we houden de mogelijkheid open om, afhankelijk van onze ervaringen, dit alsnog te gaan doen. Wat betreft de PIP stellen we nog eens duidelijk dat het hier om een beschikking gaat; een beschikking heeft een eenzijdig karakter en onderscheidt zich daarmee van een overeenkomst.
17. Met betrekking tot de Participatieverklaring verandert er niets ten opzichte van de huidige situatie. De afgelopen jaren hebben we steeds workshops ingekocht bij VWON.
18. Zoals ook uit de nota blijkt willen we wat betreft de lengte van de ontzorgperiode aansluiten bij de competenties van de statushouder en zijn gezin.
    Met betrekking tot de financiële positie herkennen wij uw opmerking niet dat in onze gemeente in veel gevallen feitelijk sprake is van een éénoudergezin.
19. Uiteraard zullen wij niet onverhoeds overgaan tot het opleggen van sancties wanneer afspraken niet worden nagekomen. Te allen tijde zullen we ons vergewissen van de gevolgen die dat heeft voor de motivatie van de statushouder. Wel zijn we blij dat de wet expliciet is over de mogelijkheid om sancties op te leggen, waarbij ook expliciet het weigeren van een gesprek en niet komen opdagen worden genoemd.
20. Wat betreft arbeidsparticipatie vraagt u aandacht voor werken bij de gemeente en in de agrarische sector. De agrarische sector is in dit verband inderdaad een onderbelichte sector. In het kader van de arbeidsmarktoriëntatie (MAP) past het heel goed ook deze sector te betrekken. Voor de gemeente geldt dat in de binnendienst de taalbeheersing een eerste vereiste is; daarom ligt het niet voor de hand om de groep statushouders in de eerste periode van verblijf een werkervaringsplek te bieden. In de buitendienst heeft eerder al iemand van allochtone herkomst een aanstelling gekregen. Als het passend is (maatwerk) zullen we niet aarzelen ook hier een werkervaringsplaats aan te bieden.

De laatste opmerking in uw advies vinden wij niet de minst belangrijke. Wij delen uw standpunt om intensiever met inwoners en maatschappelijke partners te communiceren volledig.
Het voornemen bestond om de intensievere voorlichting te verbinden aan de invoering van de nieuwe wet. Die invoering is twee keer uitgesteld en daarmee is ook de communicatie wat uit beeld geraakt. Daarnaast hebben ook de Coronamaatregelen hier niet positief aan bijgedragen.
Wij gaan dit punt actief oppakken.

We vertrouwen dat we hiermee een gedegen reactie op uw advies hebben gegeven.

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van Staphorst,
de secretaris, de burgemeester,

M.E. Kragting-de Groot J. ten Kate